

INO
ANDRIĆ

Povestiri din
singurătate

Traducere din limba sârbă
de Dragan Stoianovici

POLIROM
2020

Cuprins

<i>Prolog</i>	5
Bonval-paşa.....	11
Ali-paşa	22
Baronul	46
Topograful și Iulka	63
Cercul	80
Iakov, prietenul din copilărie.....	104
Poveste	123
Sclava.....	133
Viețile	150
Iubiri	162
Zuia.....	172

Izbucni muzica din instrumente de alamă și tobe. În fața mea se desfășura ca o luminoasă, multicoloră și fâlfâitoare pânză o viață cum nici nu putusem bănuși că există, dar pe care în mod inconștient, în sinea mea, o așteptam de mult. Prindea chip, pare-se, tocmai ceea ce, în dese ceasuri de melancolie infantilă, îmi lipsise atâta. „Asta e, asta e!” – îmi spuneam și savuram ca pe o dulceață aparte fiecare clipă a timpului care trecea repede și fiecare amănunt din scenele care mi se perindau prin față.

După clovni veniră doi acrobați la trapez. Elanurile și salturile lor stârneau admirație, iar când cutezanța lor vertiginosă ajungea la culme, câte o femeie din public își acoperea ochii cu palmele și în circ răsuna, înăbușit, țipătul ei de spaimă:

— Aah!

Urmară numerele cu dresură de cai. De o parte stătea directorul cercului în costum de călărie; pe cap un joben, în picioare cizme înalte strânse pe pulpe. O mustață răsucită pe fața-i imobilă. Agitând în mână un bici lung, el conducea, calm și atotputernic, ca o ființă superioară, întregul joc. Caii albi și negri bine hrăniți și impecabil țesălați se roteau în cerc, se cabrau sau, la un pocnet al

biciului, cădeau în genunchi, iar la un nou asemenea semn, plecau din arenă. Ultimul tablou stârnește încântarea și aprobarea furtunoasă a publicului spectator. Pe un cal negru tăciune, fără nici un semn sau pată de altă culoare, aflat între doi bidivii albi mai scunzi decât el, călărea un bărbat voinic într-un costum somptuos, iar în spatele lui o femeie fardată și rujată, într-un tricou de culoare deschisă, sub o scurtă pelerină din mătase albastră prinsă în jurul gâtului. După ce făcură câteva tururi în jurul arenei, femeia, la un pocnet al biciului, își făcu vânt și se săltă pe umerii călărețului, iar el atunci, cu un mare și subliniat efort, începu încet și precaut să se ridice în picioare. Deja în clipa următoare, el, vrâjind ochii spectatorilor, se îndreptă și, printr-o mișcare aparent ușoară, păși pe spina calului negru, susținând-o doar cu degetele mâinii stângi pe femeia care-i stătea pe umeri. Lipiți unul de altul, cei trei cai goneau zvârlind cu copitele talășul spre primul rând de spectatori; pe calul din mijloc stătea în picioare vâjosul călăreț, cu o expresie triumfătoare pe chip, iar pe umerii lui, dreaptă și sclipitoare, femeia în tricoul de culoarea pielii, care o făcea să pară goală, în timp ce în urma ei flutura pelerina-i albastră.

După această măreață privediște, veniră lucrătorii, așternură un covor viu colorat și începură să întindă o sârmă deasupra arenei, de la un capăt la celălalt. Acești oameni, în costumele lor de lucru obișnuite, arătau ca rătăciți aici din acea lume de mult dispărută în care și eu trăisem cândva. Pe sârmă sui, pe o scară specială, o tânără dansatoare din Ungaria, pe nume Etelka. Directorul, cu mișcări ceremonioase, o ajută să urce. Era mărunțică, mai gîngășă și aparent mai fragilă decât cea călăreață, dar corpul îi era desăvârșit sculptat, într-un tricou de mătase neagră, cu o fustiță foarte scurtă, perfect mulată pe șolduri, în timp ce vesta galbenă îi strîngea talia și îi acoperea doar în parte pieptul. În mîna dreaptă ținea o umbreluță chinezească ușoară. La început s-a mișcat prudent și încet. Părea nevroșimil că va străbate sârma aceea. De câteva ori și-a luat avînt și s-a oprit ca și cum urma să cadă, ca și cum cădea deja, dar cu o sfortare extremă, folosindu-se de mîna stîngă, liberă și de umbrela din mîna dreaptă, a reușit totuși să se reechilibreze și a continuat să lunece pe sârmă. În acele clipe de emoție, mi se urca inima în gât. Iar când a ajuns la capătul sârmei, fata a făcut drumul înapoi, de data asta mai ușor și cu mai multă siguranță. Pe

chip i-a plutit tot timpul un surâs ușor și lipsit de griji.

Pentru mine, asta nu mai însemna circ. Acea sârmă era întinsă din munte în munte, deasupra unei priveliști primăvăratică, iar fata trecea pe ea plutind, mai liberă ca pasărea și mai ușoară ca un fluture, de la un capăt al orizontului la altul, împreună cu neprețuitu-i surâs. Pură și parcă incorporală, o stea, nu o femeie.

Mi se părea că miracolul și frumusețea sunt fără de margini, că acei oameni pot totul și realizează tot ce le trece prin gând. Știu ce vor, iar ceea ce vor, aceea și pot. N-au nevoie de cuvinte și explicații. Vorbesc prin mișcări. Nu șovăie, nu greșesc și nu lasă pe nimeni și nimic din ei să spună vreo minciună sau să înșele. Se mișcă și trăiesc în siguranță și pe deplin încrezători. Nu cunosc neînțelegeri și nedumeriri. Sar, plutesc sau zboară pe deasupra a tot ce există. Au întors spatele la tot ce acolo afară se cheamă viață, dar au făcut-o numai de dragul unei vieți mai desăvârșite și mai frumoase. Sunt fericiți.

Mi se părea că în întâmpinarea unei astfel de fericiri mergem și noi. Viața pe care o trăiserăm noi până atunci era pecetluită și dispăruse pentru totdeauna. Toate obstacolele fuseseră doborâte. De acum jocul va constitui sensul și conținutul

vieții, iar cutezanța și frumusețea vor fi legile ei firești. Toți vom trăi și ne vom mișca așa și vom săvârși isprăvi similare și chiar mai mari.

Încremenit și amuțit de aceste descoperiri, uitasem de orice altceva din jurul meu, nu numai de concitadinii mei, ci și de părinții cu care venisem. Mi se părea că sunt cu totul singur, că nici nu am pe cineva al meu, că am venit aici doar pentru a afla și a vedea cum se trăiește în această magnifică lume a jocului, a luminii și splendorii, iar apoi să pășesc și eu însumi pe aceste căi, călărind sau plutind în salturi îndrăznețe, biruind ca în joacă spațiile, voios și ușor, cu zâmbetul pe față, fericit că sunt privit și admirat de oameni.

Dar tocmai atunci, când am vrut să ies zâmbind în întâmpinarea acestei clipe, s-a întâmplat lucrul la care mă așteptam cel mai puțin. După ce dansatoarea a executat și a doua oară evoluția sa pe sârmă și a revenit în punctul de plecare, au bubuit tobele și trompetele au răsunit triumfător. Frumoasa femeie și-a ridicat sus de tot umbrela chinezească, a făcut reverențe agile spre toate cele patru laturi ale arenei, iar apoi, ca și cum ar fi fost imponderabilă, a lunecat în brațele directorului său, care a lepădat biciul și a primit-o ca un salvator sublim și dominator.

Clipa aceea de mare triumf s-a prelungit neobișnuit de mult. În mine s-a ivit o suspiciune, apoi o teamă. Primul meu gând a fost că acestea ar putea vesti sfârșitul întregului joc. Muzica răsuna la maximum, în public a început o rumoare voioasă, unii spectatori se ridicau de pe locurile lor; în arenă au intrat din nou clovnii, dându-se peste cap și rostogolindu-se pe mâini ca niște roți vii. Și-au făcut apariția și ceilalți executanți ai programului, făcând reverențe și trimitând bezele publicului.

Rând pe rând, toți spectatorii din jurul meu se ridicaseră în picioare. Eu am rămas pe loc, nemișcat, ținându-mă cu ambele mâini de scândura pe care ședeam. Trezit în chip dureros, ascultam și priveam descumpănit ceea ce se petrecea în jurul meu. Totul era în mișcare. Primele lămpi se stingeau, caii nechezau, clovnii țipau cât îi ținea gura, directorul pocnea ușor din bici. Părea că toată lumea își râde de mine. Sfârșit, sfârșit, sfârșit!

Cum adică?! Oare aceste lucruri au și ele un sfârșit? Păi atunci e ca și cum n-ar exista! Oare jocul și frumusețea pot să mintă? Oare ele nu sunt decât niște năluciri pasagere care ne fascinează ușor și ne iau în stăpânire, pentru ca la fel de repede și de neașteptat să ne părăsească?